

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

Uudenmaan liiton lausunto luonnoksesta HE esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Maakuntahallitus 13.06.2022 § 65

Tiivistelmä

Sanna Marinin hallitus linjasi kevään 2021 puoliväliriihessä TE-palveluiden siirrosta kuntien vastuulle vuoden 2024 aikana. Uusimaa on yhtä työssäkäyntialuetta, jonka erityyppiirteet on uudistuksessa huomioitava täysipainoisesti, eikä uudistus saa kiihdyttää rakenteellista tulonsiirtoa Uudeltamaalta muualle Suomeen.

Lausunnon jättämiseen liittyvistä aikataulusyistä sitä ei ole mahdollista hyväksyä tässä maakuntahallituksen kokouksessa. Siksi maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää evästä lausunnon jatkovalmistelua ja valtuuttaa maakuntajohtajan antamaan lopullisen lausunnon evästyksen pohjalta.

Selostus

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Uudenmaan liitolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi 27.6.2022 mennessä

Hallituksen esityksen mukaan julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirrettäisiin työ- ja elinkeinotoimistoilta (TE-toimistot) kunnille ja nykyiset TE-toimistot lakkautettaisiin. Myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilujen voimassaolo päättyisi. Siirtyviä tehtäviä valtiolla hoitava henkilöstö siirtyisi liikkeenluovutuksella kuntiin tai kuntayhtymiin. Kunta voisi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20.000 henkilöä. Muutoin kuntien tulisi muodostaa palveluiden järjestämiseksi työllisyysalue, jonka työvoiman määrä on vähintään 20.000 henkilöä.

Yksittäisen kunnan tai kuntien yhteisen työllisyysalueen tulisi olla maantieteellisesti yhtenäinen ja työmarkkinoiden kannalta toimiva. Kysymys olisi kuntien lakisääteisestä yhteistoiminnasta. Työllisyysalueen kuntien tulisi siirtää järjestämisvastuu joko vastuukunnalle tai kuntayhtymälle. Valtioneuvostolla olisi viimekätinen toimivalta päättää työllisyysalueista, jos kunnat itse eivät pääse sopimuksiin edellytykset täyttävistä alueista. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu muodostaisi kunnille uuden valtiosuustehtävän, johon kunnille osoitettaisiin täysimääräinen rahoitus.

Työttömyysetuuksien rahoitusta koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että kunnan vastuu rahoituksesta laajenisi. Rahoitusvastuu laajenisi koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Rahoitusvastuu alkaisi 10 prosentin suuruisena, sen jälkeen, kun työnhakijalle on maksettu työttömyysetuutta 100 päivältä, ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Enimmillään kunnan osuus olisi 50 prosenttia sen jälkeen, kun työnhakijalle on maksettu etuutta 700 päivältä.

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavan työttömyysetuuden osalta.

Kuntien lisääntyvä rahoitusvastuu työttömyysetuuksista kompensoitaisiin kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta vuoden 2022 poikkileikkaushetken mukaisena. Tätä ei jälkikäteen tarkistettaisi, joten kunta, joka pystyisi lyhentämään työttömyysjaksoja ja ehkäisemään pitkäaikaistyöttömyyttä hyötyisi tästä taloudellisesti.

TE-uudistuksen sisältö Uudenmaan näkökulmasta

Uusimaa –ohjelman mukaisesti maakunta tavoittelee 80 % työllisyysastetta vuoteen 2030 mennessä. Muuta maata suuremmat haasteensa asettavat kuitenkin mm. työikäisen väestön muuta maata suurempi kasvu, työvoimarakenteen muuta maata suurempi alttius suhdanteille, sekä vieraskielisten sekä pitkäaikaistyöttömien suuri osuus ja määrä maakunnan työikäisistä. Samanaikaisesti SOTE-palveluiden siirtyminen kunnilta hyvinvointialueille ja vastaavasti TE-toimistojen työllisyys- ja yrityspalveluiden siirtyminen kuntiin tulee merkitsemään kuntien elinvoimatehtävän korostumista.

Uudenmaan liiton yleiset huomiot uudistuksesta lausuntoluonnoksessa:

- Lain tavoite on lähtökohtaisesti kannatettava; saattaa TE-palvelut lähemmäs asiakkaita hyödyntäen kuntien ekosysteemiä ja alueensa työnantajien ja työntekijöiden tarpeiden tuntemusta. Uudistus on nähtävä mahdollisuutena, ei uhkana, eikä sitä ei pidä kuormittaa tarpeetomilla hallinnollisilla rakenteilla.
- Uudenmaan erityispiirteet on huomioitava kokonaisvaltaisesti. TE-uudistuksen toimeenpanossa ja onnistumisessa Uusimaa on merkityksellään ja volyymiltaan avainasemassa, eikä uudistus ei saa kiihdyttää rakenteellista tulonsiirtoa Uudeltamaalta muualle Suomeen.
- Uusimaa on yhtä toiminnallista työssäkäyntialuetta. Erilaiset aluejaot, kuten hyvinvointialueet, vaalipiirit, ym. pilkkovat jo nyt maakuntaa hallinnollisesti pienempiin osiin. Jakautuminen TE-alueisiin ei saa heikentää työvoiman liikkuvuutta eivätkä toiminnalliset työssäkäyntialueet saa pilkkoutua uudistuksen myötä.
- Yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa on kirjattava vahvemmin esitykseen. HE ei puutu hyvinvointialueiden ja TE-alueiden yhteistyöhön, vaikka sen rooli korostuu mm. pitkäaikaistyöttömien kuntoutuksessa.
- HE:ssä esitettyä enemmän tarvitaan panostusta aitoon vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön valtion ja Uudenmaan kuntien kesken. Uudistuksen maaliin vienti edellyttää tiivistä ajantasaista vuoropuhelua, yhteistyötä ja tiedonkulkua valtion ja kuntien välillä kaikissa vaiheissa.
- Elinkeinojen näkökulmaa ja työnjakoa tulee vielä selkeyttää. Ehdotuksessa E-puoli on jäänyt varjoon ja vastuunjako kuntien sekä valtiolle jäävissä tehtävistä on epäselvä. Ehdotuksessa ei oteta kantaa mm.

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

kehittämissyhtiöiden rooliin. Niin ikään kunnille asetettu velvoite tarjota tasalaatuisia TE-palveluita kaikkialla Suomessa pitäisi ulottaa myös ELY:n yritysrahoituksen volyyymiin.

- Valtion ohjaus ja valvonta vaikuttaa raskaalta ja byrokraattiselta – kunnilla säilyttävä itsehallinto-oikeus palveluiden toteuttamisesta huomioiden niiden tasapuolisuus, yhdenmukaisuus ja puolueettomuus. Suurilla työssäkäyntialueilla, kuten Uusimaa, sijaitsevien TE-alueiden yhteistyö tulee turvata esim. omalla neuvottelukunnalla ja tähän turvattava valtion resurssit.

Uudenmaan liiton huomiot kunnille siirtyvien tehtävien rahoituskompensaation periaatteista lausuntoluonnoksessa:

- Esitetty valtion rahoituksen laskentaperiaate ei huomioi Uudenmaan erityispiirrettä työvoiman tarpeen jatkuvasta kasvusta. Kunnille siirtyvien työvoimapaalveluiden kustannukset korvataan vuoden 2022 tasossa, eikä sitä enää myöhemmin tarkistettaisi. Täten se ei huomioi riittävästi Uudenmaan työikäisen määrän jatkuvaa kasvua, eikä myöskään suhdannevaihteluita. Mallin perushintaa tulisi tarkistaa säännöllisesti.
- Esitetty kannustinmalli toimii Uudellamaalla huonosti. Esityksessä kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuudesta aikaistuisi ja kasvaisi porrastetusti, kannustaen nopeisiin työllistämistoimiin. Uudellemaalle, missä väestö kasvaa erityisesti vaikeammin työllistyvien osalta, eivät lyhytkestoiset toimet läheskään aika riitä. Malli ei myöskään kannusta vaikeasti työllistyvien asiakkaiden ohjaamiseen pitkäkestoisiin ja pitkällä tähtäimellä vaikuttavampiin palveluihin, yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa.
- Henkilöstön siirto on esitetty tehtäväksi liikkeen luovutuksena. Uudistuksen tavoitteena tulee olla se, että sen myötä työllisyysneuvoja ja toimintatapoja voidaan kokonaisuutena uudistaa. Tähän tavoitteeseen liikkeenluovutus sopii huonosti, eikä sille ole välttämättä myöskään lainsäädännöstä johtuvia vaatimuksia. Valmistelu tehtävä yhdessä Kuntatyönantajien kanssa. Henkilöstön massiivista siirtoa valtiolta kuntiin ei myöskään ole noteerattu perustelumuistion muutoinkin varsin suppeassa riskianalysissä.

Uudenmaan liiton huomiot työllisyyspalveluiden järjestäytymisestä:

- Uudenmaan liitto ei ota suoraan kantaa järjestäytymistapoihin, vaan korostaa kuntien valinnanvapautta. Tämän rinnalla on varmistettava, että TE-alueajat eivät muodosta toiminnallista estettä työvoiman liikkuvuudelle ja saatavuudelle. Niin ikään, liitto ei ota kantaa TE-alueiden kokoon, mutta huomauttaa, että ehdotettua vähimmäisasiakasmäärää pienempiin TE-alueiden muodostumisiin ei pitäisi enää mennä.

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

- Uusimaa on yhtä työssäkäyntialuetta, ja kategorisen 80 km työssäkäyntialueen määrittelyssä tulee käyttää ainakin Uudenmaan alueella joustoa.
- Kunnilla on velvollisuus tarjota palvelut yli TE-rajojen. Kotikunnan olisi aina korvattava sekä henkilöasiakkaan rinnalla myös yritysasiakkaan kustannukset. Lisäksi varmistettava, että tilanne ei johda alueellisesti tai kansallisesti palveluiden ruuhkautumiseen toisissa kunnissa toisten kustannuksella.

Uudenmaan liiton huomiot työllisyyspalveluihin ja niiden toteutukseen:

- Hallituksen esityksessä ei esitetä mitään konkreettisia muutoksia nykyisiin, kunnille siirtyviin TE-palveluihin. Esimerkiksi työnvälitystä olisi tarpeen tehostaa, sillä se on tällä hetkellä ainoa keinoa ohjata työnhakijoita suoraan työmarkkinoille.
- Esityksessä ei oteta kantaa toimipaikkojen määrään, mutta kasvokkain tapahtuvan asioinnin mahdollisuuksien parantamista korostetaan. Myös etäasiointimahdollisuuksia tulisi voida hyödyntää. Lisäksi on arvioitava, ovatko kunnille siirtyvät tilat nykyisellään toimivia, erityisesti kun Pohjoismainen palvelumalli velvoittaa paljon tiheämpiin tapaamisiin asiakkaiden kanssa.
- Pohjoismainen palvelumalli on astunut voimaan keväällä 2022. Palvelumalli on kaavamainen ja jäykkä, estäen resurssien kohdentamisen asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita palvelevasti. Erityisen haastavia Uudenmaan kuntien työvoiman volyymin näkökulmasta ovat asiakkaille tehtävien yhteydenottojen tiukat aikataulut.
- Kuntouttavaan työtoimintaan liittyen hallituksen esityksessä mainitaan yhteistyö hyvinvointialueiden kanssa, mutta esitys ei konkretisoi yhteistyötä. On keskeistä, että myös kuntien lisäksi hyvinvointialueille asetetaan velvoitteet ja kannusteet kuntouttavan työtoiminnan hoitamiseen.
- Palkkatuki ollaan epäämään kunnilta, kuntayhtymiltä ja kuntien määräysvallassa olevilta yhteisöiltä. Palkkatuen myöntäminen kunnille on kuitenkin ollut hyvin käytetty palvelu. Tälle ei esitetä suoraan mitään korvaavaa menettelyä, vaan todetaan, että lausuntokierroksen aikana pyritään sellainen löytämään. Kunnat kuitenkin pitävät palkkatukea toimivana ja tarpeellisenä palveluna.
- Hallituksen esityksessä esitetään palkkatukiaikojen lyhentämistä aiemmasta 6, 12 tai 24 kuukaudesta, 5 tai 10 kuukauteen. Tämä koskisi myös 100 % palkkatuella palkkattuja henkilöitä, sekä vamman tai sairauden perusteella palkkatukea saavia. Erityisesti vamman tai sairauden perusteella myönnetyn palkkatuen jatkuminen yli 10 kuukautta olisi perusteltua.
- Hallituksen esityksessä monialaisen tuen (TYP) asiakaskriteerejä muutettaisiin vain tarveperustaiseksi. Tämän myötä erilaiset

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

aktivointitoimenpiteet lisääntyvät, mutta tähän ei hallituksen esityksessä ole esitetty erillistä lisäresurssia.

- Työkanava Oy on valtion osakeyhtiö, joka välittää työpaikkoja osatyökykyisille, ja jonka ohjaus on keskitetty Pohjanmaan TE-toimistoon. Hallituksen esityksessä ei tarkemmin kerrota miten Työkanava Oy tulee toimimaan osana uusia työllisyysalueita, sillä kyseessä on kuitenkin valtion omistama osakeyhtiö.
- Hallituksen esityksessä tietojärjestelmien käyttäjiksi ei ole määritelty esimerkiksi kuntia lainkaan. Lakiesityksessä on selkeästi taattava kaikille työllisyyden parissa työskenteleville oikeudet päästä yhteisiin asiakastietojärjestelmiin. Myös tietojen vaihto kuntien, hyvinvointi- ja työllisyysalueiden välillä tulee taata kaikkien asiakkaiden kohdalla.

Uudenmaan liiton huomiot palvelujen järjestämisen kielikysymyksistä:

- Hallituksen esityksessä esitetään asiakkaalle oikeutta asioida muun kuin kotikuntansa työvoimaviranomaisen kanssa, jotta asiakkaan oikeus käyttää, tulla kuulluksi ja saada toimituskirjansa molemmilla virallisilla kielillä. Uudenmaan liitto kannattaa yhtäläistä oikeutta asioida sekä suomeksi että ruotsiksi.
- Kaikessa resurssien kohdentamisessa on otettava paremmin erityisesti huomioon Uudenmaan vieraskielisten asiakkaiden suuri määrä ja osuus työvoimasta sekä sen vaatima merkittävästi korkeampi palveluresurssi. Esityksessä vieraskielisten muita suurempi palvelutarve on tarkoitus korvata kunnille 30M€:n vuotuisella kompensatiolla. Esitetty kompensatio on Uudenmaan vieraskielisten määrä huomioon ottaen liian pieni, eikä huomioi vieraskielisten osuuden jatkuvaa kasvua Uudenmaan työvoimasta.

Uudenmaan liiton huomiot lain voimaantumisesta ja jatkuvuudesta:

- Lain siirtymäajaksi esitetään kolmea vuotta. Kolmen vuoden siirtymäaika harhaanjohtava, sillä vuosi 2024 sisältyy siirtymäaikaan ja esitetyllä aikataululla uudistus astuisi voimaan 1.12.2024. Todellisuudessa siirtymäaika on kaksi vuotta ja yksi kuukausi. Uudenmaan liitto pitää perusteltuna harkita vielä siirtymäajan mahdollista pidentämistä.
- Hallituksen esitys mahdollistaa työllisyysalueiden sopimusten muuttamisen. Riskinä myös palveluiden muuttuminen Suomen hallitus- tai kuntavaalikausittain, jolloin pitkäjänteisten palveluiden ja yhteistyön rakentaminen on lähes mahdotonta.

Huomioita ELY:jä ja KEHAa koskevista ehdotuksista:

- Uudistuksessa valtiolle jää tiedolla johtaminen ja yliaalueelliset palvelut. Myös KEHA:an ja ELY-keskuksiin siirtyviä tai jääviä tehtäviä ja niiden tarkoituksenmukaisuutta arvioitava kriittisesti. Tavoitteena oltava kustannustehokkuus ja säästöjen saavuttaminen myös valtiolla, ei vain kunnissa.

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

- Hallitukseen esitykseen voimaanpanolaiksi tulisi kirjata pykälä ELY-keskusten ja TE-toimistojen velvollisuudesta yhteistyöstä kuntien kanssa. Pykälän tulisi astua voimaan jo ennen uudistuksen alkua.

Uudenmaan liiton lausuntoluonnoksen valmistelu

Uudenmaan kuntajohtajat tekivät 1.9.2021 aloitteen Uudenmaan liiton alueellisen edunvalvonnan tehostamisesta. TE-uudistus kirjattiin yhdeksi akuutiksi ja merkittäväksi koko Uudenmaan edunvalvonnan teemaksi, ja tähän valmisteltiin kuntajohtajien kanssa yleisen tason edunvalvontalinjaukset.

Uudenmaan liitto on sen jälkeen seurannut kansallisen TE24-uudistuksen etenemistä tiiviisti. Osana maakunnan ja kuntien yhteisen kannanmuodostuksen valmistelua liitto teetti keskustelujen pohjaksi selvityksen uudistuksen vaikutuksista Uudellamaalla, sekä toteutti toukokuun aikana seutukiertueen yhteistyössä ELY-/TE-keskuksen kanssa. Maaliskuusta lähtien liitto on tarjonnut kunnille apua mm. ELY-/TE-tietokantojen kautta saatavan työllisyystiedon hyödyntämisessä TE24-uudistukseen valmistautumisessa.

Uudenmaan liiton lausuntoluonnosta on valmisteltu tiiviissä yhteistyössä Uudenmaan seutujen ja kuntien kanssa. Hallitukselle toimitettu lausuntoluonnos on lähetetty kunnille kommentoitavaksi 20.6. mennessä.

Hallitukselle esitetään, että se käy evästyskeskustelun lausunnon tavoitteista ja linjauksista, ja että se valtuuttaa maakuntajohtajan antamaan lopullisen lausunnon evästyksen pohjalta 27.6.2022 mennessä.

Lomien jälkeen tavoitteena on käynnistää aktiivinen TE-uudistukseen liittyvä edunvalvonta- ja vaikuttamistyö lausunnon pohjalta, tiiviisti yhdessä kuntien kanssa.

Asian tausta

Hallituksen esitys luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämisestä koskevaksi lainsäädännöksi liittyy pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toteuttamiseen. Hallitusohjelman keskeisenä tavoitteena on työllisyyden vahvistaminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 %:iin. Syksyn 2020 budjettiriihen päätösten mukaan hallitus tekee hallituskauden aikana taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa 80.000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset.

Hallitusohjelman mukaan kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. 1.3.2021 käynnistettiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Uudellamaalla kuntakokeiluita on ollut viisi; Helsinki, Espoo, Vantaa-Kerava, Porvoo ja Raasepori-Hanko.

Kevään 2021 puoliväliriihessä hallitus päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022–2024. Samalla hallitus päätti jatkaa

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille. Hallitus linjasi, että siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7.000–10.000 lisätyöllistä. Tavoitteena on, että kunnan vastuuta työttömyysturvan perusosan kustannuksista laajennettaisiin sekä työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoimien välinen kytkös poistettaisiin. Valtio ja kunnat jakaisivat työvoimapolkujen rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta siten, että kunnille syntyisi aiempaa vahvemmat kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville.

Linkki työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntöön:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=c26ce2c-970d-4326-a03b-6bfb87a4e1f8>.

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- käydä evästyskeskustelun Uudenmaan liiton lausunnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi
- valtuuttaa maakuntajohtajan antamaan liiton lopullisen lausunnon evästyksen pohjalta.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja muutti pohjaehdotustaan seuraavasti:

Maakuntahallitus päättää

- käydä evästyskeskustelun Uudenmaan liiton lausunnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi
- käsitellä liiton lopullisen lausunnon ylimääräisessä kokouksessa 20.6.2022.

Muutoin pohjaehdotus pysyi muuttumattomana.

Päätös:

Maakuntahallitus

- kävi evästyskeskustelun Uudenmaan liiton lausunnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi
- päätti käsitellä liiton lopullisen lausunnon ylimääräisessä kokouksessa 20.6.2022.

Lisätiedot:

Vastuualuejohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntijat Outi Ervasti, Tero Suursalmi, Iida Mikonmaa, Niko Pagkratis

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

Maakuntahallitus 20.06.2022 § 75

180/03.00.00/2022

Tiivistelmä

Aiempaan TE-palveluita koskevaan lausuntoluonnokseen on tehty muutokset maakuntahallituksen 13.6.2022 käymän evästekeskustelun pohjalta. Lisäksi siinä on otettu huomioon kuntien toimittamat kommentit. Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa valmistelijoiden ehdotuksen mukaisen lopullisen lausunnon.

Selostus

Lausuntoluonnokseen tehdyt muutokset löytyvät liitteenä toimitetusta lausuntopohjasta **sinisellä värillä** muokattuna. Alla ehdotetut muutokset koostusti:

- 4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus:
  - Lisätään Uudenmaan suhdanneherkkyys
  - Vahvistetaan kritiikkiä rahoituksen osuudenjaosta (75 % kunnille, 25 % valtiolle)
  - Korostetaan vahvemmin vieraskielisten asiakkaiden tarvitsemää resursointia
- 4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan:
  - Poistetaan maininnat järjestäytymistavoista
- 4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön:
  - Poistetaan kritiikki liikkeenluovutuksesta, mutta korostetaan tarvetta syvälliselle organisaatiomuutokselle.
  - Lisätään ehdotus pykäläksi ELY-keskusten, TE-toimistojen ja kuntien velvollisuudesta yhteistyöhön.
- 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot:
  - Poistetaan maininnat eri järjestäytymisvaihtoehdoista, ja todetaan että Uudenmaan liitto ei ota kantaa järjestäytymisvaihtoehtoihin
- Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta:
  - Poistetaan maininnat järjestäytymistavoista
  - Lisätään maininta perustelujen tärkeydestä oman työaluesuunnan ulkopuolella tarjottavien palveluiden velvoitteeseen liittyen
  - Lisätään maininta vieraskielisten kielitaidon oppimisen tärkeydestä.
- Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista
  - Pehmennetään Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin kritiikkiä
- Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset:
  - Vahvistetaan kritiikkiä rahoituksen osuudenjaon liian pienestä kuntaosuudesta (75 % kunnille, 25 % valtiolle).
- 3. Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaantulosta:

Maakuntahallitus

§ 75

20.06.2022

- o Poistetaan kritiikki liikkeenluovutuksesta, mutta korostetaan tarvetta syvälliselle organisaatiomuutokselle.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa valmistelijoiden ehdotuksen mukaisen lopullisen lausunnon työ- ja elinkeinoministeriölle.

Asian tausta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Uudenmaan liitolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi 27.6.2022 mennessä

Päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää antaa liitteen mukaisen lausunnon työ- ja elinkeinoministeriölle.

Asian käsittely:

Käsittelyn aikana maakuntajohtaja muutti pohjaehdotustaan seuraavasti:

Lisätään lausuntoon seuraavat virkkeet:

"Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että järjestämis- ja rahoitusvastuu pidetään samoissa käsissä. Kuntien toimintavapaus yhteistyön järjestämiseksi tulee olla mahdollisimman laaja. Tarvittaessa kuntien välinen sopimusyhteistyö tulee voida varmistaa."

Lisätään pohjaehdotukseen:

- esittelijä voi tehdä teknisiä tarkistuksia lausuntoon sen loogisuuden varmistamiseksi.
Muutoin pohjaehdotus pysyi muuttumattomana.

Päätös:

Maakuntahallitus päätti

- antaa esittelijän muutetun pohjaehdotuksen mukaisen lausunnon työ- ja elinkeinoministeriölle.
- että esittelijä voi tehdä teknisiä tarkistuksia lausuntoon sen loogisuuden varmistamiseksi.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Juha Eskelinen
Asiantuntijat Outi Ervasti, Tero Suursalmi, Iida Mikonmaa, Niko Pagkratis

Uudenmaan liiton lausunto HE eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, jossa säädettäisiin kunnan järjestämistä työvoimapalveluista ja niihin liittyvistä tehtävistä. Nykyinen laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta kumottaisiin.

Vastuu työnhakijoille sekä yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirrettäisiin pääosin kunnille. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostaisivat kunnille uuden valtiosuustehtävän. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuita uudistettaisiin siten, että kunnan rahoitusvastuu laajenisi työmarkkinatuen lisäksi koskemaan peruspäivärahaa ja ansiopäivärahaa. Lisäksi rahoitusvastuu alkaisi nykyistä työmarkkinatuen rahoitusvastuuta aikaisemmin ja kasvaisi portaittain työttömyyden pitkittyessä. Kunnan rahoitusvastuu ei myöskään katkeaisi työttömyysturvalaissa tarkoitettuun työllistymistä edistävään palveluun osallistumisen ajalta kuten nykyisin. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille, kunnilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat tehokkaasti työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Valtiolla olisi jatkossakin kokonaisvastuu työllisyydestä ja työvoimapalvelujärjestelmän valtakunnallisesta toimivuudesta. Valtio vastaisi kuntien työllisyshoidon tehokkuuden seurannasta ja arvioinnista sekä laillisuusvalvonnasta. Valtio tarjoaisi työvoimapalveluihin liittyvät valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä ylläpitäisi valtakunnallisia tietovarantoja.

Valtion paikallisviranomaisina toimivat työ- ja elinkeinotoimistot lakkautettaisiin ja niiden nykyisin hoitamat tehtävät, joita ei ehdoteta siirrettäväksi kunnille, sijoitettaisiin valtionhallinnon sisällä uudelleen pääosin KEHA-keskuksen tehtäviksi. Poikkeuksena olisivat työ- ja elinkeinotoimiston nykyisin hoitamat työntekijän oleskeluluvan osalupaan liittyvät tehtävät, jotka siirrettäisiin Maahanmuuttovirastolle.

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta.

HE luku 2 Nykytila ja sen arviointi

TE-uudistuksen toimeenpanossa ja onnistumisessa Uusimaa on sijainniltaan ja volyymiltaan avainasemassa. Kolmannes Suomen työvoimasta ja työikäisistä asuu Uudellamaalla ja työikäisten määrä kasvaa joka vuosi sekä Suomen sisäisen, että kansainvälisen muuttoliikkeen ansiosta. Uudellamaalla toimii lähes 100.000 yritystä, mikä on yli kolmannes kaikista Suomen yrityksistä ja 46 % yksityisen sektorin työpaikoista. Suomen pk-yrityksistä sijaitsee Uudellamaalla 35 %, ja Uusimaa on myös startup- ja kasvuyrittäjien maakunta. Uusimaa on koko Suomen kasvun ja kansainvälistymisen elinkeinopoliittinen veturi, jonka menestys heijastuu kasvunedellytyksinä ja hyvinvointina koko Suomeen.

Uudenmaan liitto korostaa uudistuksen valmistelussa tiivistä yhteistyötä ja tiedonkulkua valtion ja kuntien kanssa. Sillä, miten saumattomasti yhteistyö toimii, on jatkossa yhä merkittävämpää vaikutusta myös kuntien mahdollisuuteen hoitaa elinvoimatehtävänsä asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti. Jo kuntakokeilussa olevien kuntien mukaan ajantasainen tiedonsaanti on ollut aika ajoin haasteellista, mitä toimenpiteitä niiltä odotetaan kokeilun kuluessa valtion taholta ja missä aikataulussa. Kokeilun ulkopuolisten kuntien asema tulevaisuuteen varautumiseksi on ollut vieläkin haasteellisempaa. Tietoa tarvitaan itse uudistuksen käytännön etenemisestä, mutta maakunta- ja kuntakohtaista tietoa laskennallisista kustannuksista ja työllisyyden eri muuttujista. Jälkimmäiseen Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus ovat panostaneet resursoimalla maakunnan kuntien käyttöön yhteisen tutkijaresurssin. Mutta ottaen koko laajuudessaan huomioon TE-uudistuksen kunnianhimoisen aikataulun tiiviiseen yhteistyöhön ja tiedonkulkuun kuntien on kiinnitettävä erityistä huomiota – jotta uudistus saadaan ennen kaikkea asiakkaiden näkökulmasta maaliin onnistuneesti.

HE luku 3 Tavoitteet:

Uudenmaan lähtökohta on, että uudistus tulee nähdä maakuntamme ja koko Suomen kuntien elinvoiman vahvistamisen mahdollisuutena, ei uhkana. Lähtökohtaisesti lain tavoite – saattaa TE-palvelut lähemmäs asiakkaita hyödyntäen kuntien ekosysteemiä ja alueensa työnantajien ja työntekijöiden tarpeiden tuntemusta on kannatettava. Samanaikaisesti olisi kuitenkin huolehdittava, että uudistusta ei kuormiteta liiallisilla hallinnollisilla rakenteilla.

Uudenmaan erityispiirteet tulee huomioida uudistuksessa kokonaisvaltaisesti. Kolmannes koko maan työikäisestä väestöstä on Uudellamaalla. Uusimaa on koko Suomen talouden ja kehityksen ylivoimainen veturi, jonka menestyminen heijastuu hyvinvointina koko Suomeen. Samanaikaisesti Uudenmaan elinvoimaisuuden haasteet uudistuksessa ovat moninkertaiset muuhun Suomeen verrattuna. Noin 60 % vieraskielisistä asuu Uudellamaalla ja heidän osuutensa on luonnollisesti Uudenmaan työväestöstä muuta maata suurempi ja osuus kasvaa kaiken aikaa, ja heidän palvelemisensa työllistää kantäväestöä arvioiden mukaan jopa 1,2–2 kertaa enemmän. Myös pitkäaikaistyöttömien muuta maata suurempi volyyymi tulisi ottaa huomioon. Myös pula osaavasta työvoimasta korostuu Uudellamaalla muuta maata enemmän. Myös muita maakuntia suurempi Uudenmaan sisäinen heterogeisuus on huomioitava uudistuksessa täysimääräisesti.

Toiseksi; Uudenmaan liitto painottaa, että uudistus ei saa kiihdyttää rakenteellista tulonsiirtoa entisestään Uudeltamaalta muualle Suomeen. Jo nyt uusmaalaiset kunnat maksavat kokonaisuudessaan valtiontasausta muun Suomen hyväksi reilut 600 miljoonaa euroa vuodessa (Tilastokeskus tiedot 2020).

Uudenmaan liitto huomauttaa, että perusta koko Suomen kansainväliselle kilpailukyvyille ja kasvulle, ja sitä kautta kaikkien suomalaisten hyvinvoinnille luodaan suurelta osin Uudellamaalla. Tätä perustusta tulisi enää entisestään nakertaa. HE ei saa enää yhtään lisätä uusmaalaisten kuntien maksutaakkaa muun Suomen kustannuksella.

Kolmanneksi; 1,7 miljoonan asukkaan Uusimaa on käytännössä yhtä toiminnallista työssäkäyntialuetta, jossa osa työvoimasta pendelöi myös maakunnan rajojen ulkopuolelta. Uusimaa jakautuu myös viiteen hyvinvointialueeseen, joka haastaa TE-alueiden rakenteita muuta maata enemmän. TE-uudistuksessa on kiinnitettävä tarkoin huomiota siihen, että jakautuminen TE-alueisiin ei saa heikentää työnantajien mahdollisuutta saada osaavaa työvoimaa eikä maakunta saa toiminnallisesti hajautua uudistuksen myötä.

Neljänneksi; kuten ehdotuksessa todetaan, tavoitteena on ollut, että TE-palvelujen siirron ja sitä koskevan lainsäädännön valmistelu tehdään aidossa yhteistyössä ja vuoropuhelussa kuntien ja kaupunkien kanssa. Hallituksen kunnianhimoinen tavoite saada laki voimaan jo 2024 lopussa on heijastunut eittämättä valmisteluprosessin laatuun. Uudistusta on valmisteltu toistaiseksi aivan liikaa ”ota ja hoida” -tyyppisesti sen sijaan, että uusia työkäytänteitä ja toimintatapoja olisi kuntien kanssa ideoitu yhdessä ja pyritty löytämään yhdessä ratkaisuja. Kunnilla ja kaupungeilla on asiantuntemusta, jota valmistelussa tulisi hyödyntää. Uudenmaan liitto korostaa, että kuntien tiivis mukana olo valmistelussa tulee turvata erikseen, ei osana laajaa etujärjestökenttää, ja Uudenmaan kuntien erityisasema osana Suomen suurinta työssäkäyntialuetta omine erityispiirteineen on huomioitava kaikissa vaiheissa. Vain tätä kautta voidaan muodostaa yhteinen näkymä siirron valmisteluun, joka on edellytys siirron onnistuneelle toteutukselle. Yhtä tärkeää myös on, että kuntakokeilusta kertyneitä kokemuksista raportoidaan ministeriöiden toimesta avoimesti kunnille, jotta siitä saatavat kokemukset voidaan uuden mallin valmistelussa hyödyntää.

Viidenneksi; TE-uudistuksen tavoite ja kuntien velvoite on tarjota asiakkaille tasalaatuiset ja -resursoidut palvelut kaikilla alueilla. Tämä sama tavoite tulisi ulottaa kattamaan myös ELY-keskuksille jäävät palvelut. Uudistuksessa toimivien pk-yritysten kehittämispalvelut jäävät ELY-keskukselle, mutta niiden työnjakoa ja suhdetta kuntien elinvoimapaalveluihin ei avata ehdotuksessa riittävästi. Ottaen huomioon TE-uudistuksen kokonaisvaltaisuus ja laajuus, työnjaon kuntien yrityskehitysyhtiöiden ja ELY-keskusten välillä tulisi asiakasnäkökulmasta olla selkeä. Huomiota tulisi kiinnittää myös ELY-keskusten tarjoamien yrityspalveluiden rooliin ja resursointiin suhteessa niiden toiminta-alueen yritysten määrään siten, että yritysasiakkaat ovat tasavertaisessa asemassa huolimatta siitä, millä ELY-keskusalueella ne sijaitsevat ja toimivat. Tämä kumuloituu jatkossa aiempaa enemmän myös kuntien kykyyn vastata vahvistuvasta elinvoimatehtävästä yritysten suuntaan.

HE luku 4.1 Keskeiset ehdotukset:

4.1.3 Kunnille siirtyvien tehtävien rahoitus

Lakiesityksessä työvoimapaalveluiden järjestämisestä luvussa 1, 7§ määritellään kuntien rahoitusvastuun nousemisesta ja valtionosuuksien laskentaperiaatteesta 70 % työikäisten (18–64-vuotiaat) ja 30 % pitkäaikaistyöttömistä. Kompensaatio toteutettaisiin vuoden 2022 poikkileikkaustilanteen

mukaan ja tätä ei tulisi tarkistamaan myöhemmin. Uudenmaan liitto pitää kuitenkin perusteltuna tarkistaa kompensaation perushintaa tietyin väliajoin suhdannevaihteluiden huomioon ottamiseksi. Uusimaa alueena on erityisen suhdanneherkkä ja suhdannevaihtelut näkyvät nopeasti ja voimakkaasti. Tätä selittää erityisesti palvelualapohjainen elinkeinorakenne, johon suhdannevaihtelut vaikuttavat voimakkaasti, muuta maata voimakkaamminkin. Kompensaation suuruutta on tärkeää tarkastella jatkossa, että kasvukuntien talous ei heikkene.

Lähes kaikkien TE-palveluiden siirtyessä kuntien vastuulle tulisi myös tarkastella valtiolle jäävän ja kunnille siirtyvän rahoituksen osuudenjakoa. Hallituksen esityksessä kunnille tulisi palveluiden rahoitukseen 75 %, mutta rahoitusta tulisi siirtää enemmän. Pitäisi myös tarkemmin ja luotettavammin perustella valtiolle jäävän osuuden rahoitustarve.

Uudistus ei saa kiihdyttää rakenteellista tulonsiirtoa entisestään Uudeltamaalta muualle Suomeen. Uudellamaalla on jo nyt kolmannes Suomen koko työväestöstä ja heille on pystyttävä tuottamaan tarvittavat palvelut. Niin ikään Uudenmaan liitto huomauttaa, että rahoitusmalli ei huomioi työikäisen määrän kasvua. Jos kompensaation taso olisi HE:n mukaisesti vakioitu, jäisi muuttovoittoalueiden kasvava työvoima alikompensoiduksi ajan myötä. Uudenmaan liitto edellyttääkin, että väestön kasvun aiheuttamat muutokset huomioidaan rahoitusmallissa täysimääräisesti myös jatkossa. Kaikkiaan kuntien rahoitusvastuiden tulisi olla tasapainossa sen kanssa, että valtionosuusrahoitus tulisi kattamaan kulut täysimääräisesti.

Rahoitusmallin valmistelussa on otettava myös huomioon sote-uudistuksen jälkeinen kuntatalouden kokonaisvolyyymi. Jos kuntien nousevia työttömyyden sosiaaliturvakustannuksia tarvitsee kompensoida, sitä ei tule tehdä valtionosuuksien kautta. Kuntien lisäkustannuksista ja sääntömuutosten vaikutuksista tarvitaan lisätietoa ja laskentamekanismien tarkkaa ja avointa käsittelyä.

Maahanmuuttajien ja vieraskielisten integroituminen työelämään on ratkaisevaa koko Suomen kannalta. Laissa ei mainita kuitenkaan erillistä osuutta vieraskielisille, vaikka arvioiden mukaan vieraskielisten palveleminen vie käytännössä henkilöstön resursseja 1,2–2-kertaisesti kantaväestöön verrattuna. Uudellamaalla väestön määrä kasvaa jatkuvasti ennen kaikkea maahanmuuton ansiosta. Kaikessa resurssien kohdentamisessa on otettava paremmin huomioon erityisesti Uudenmaan vieraskielisten asiakkaiden suuri määrä ja osuus työvoimasta, sekä sen vaatima merkittävästi korkeampi palveluresurssi ja tulkkien käyttö. Tästä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset tehtävien hoitoon ovat merkittävät, eikä hallituksen esitys riitä kattamaan tästä aiheutuvia kustannuksia. Esityksessä vieraskielisten muita suurempi palvelutarve on tarkoitus korvata kunnille 30M€:n vuotuisella kompensaatiolla. Esitetty kompensaatio on Uudenmaan vieraskielisten määrä huomioon ottaen liian pieni, eikä huomioi vieraskielisten osuuden jatkuvaa kasvua Uudenmaan työvoimasta

Hallituksen esityksessä on myös esitetty rahoitusmallille kolmen vuoden siirtymäaika. Kolmen vuoden siirtymäaika on kuitenkin hyvin harhaanjohtava, sillä vuosi 2024 sisältyy siirtymäaikaan ja esitetyllä aikataululla uudistus astuisi voimaan 1.12.2024, jolloin siirtymäaika olisi kaksi vuotta ja yksi kuukausi. Uudenmaan liitto pitää perusteltuna harkita vielä siirtymäajan mahdollista pidentämistä.

HE luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset:

4.2.1 Tiivistelmä keskeisistä vaikutuksista ja uudistumisen riskeistä

Uudistuksen pääasiallisia vaikutuksia on arvioitu eri palvelutuotteiden näkökulmasta, mutta uudistuksen laajuus ja kokonaisvaltaisuus huomioiden riskianalyysi on kuitattu parilla sivulla. Riskianalyysi ei myöskään sisällä massiivisia henkilöstösiirtoja valtiolta kuntiin tai kuntien taloudellisia riskejä. Nämä kuitataan toteamalla, että ”keskeisiä tunnistettuja riskitekijöitä on hyödynnetty vaikutuksen arvioinnin tukena ja niiden perusteella on esitetty erityistä huomiota tai seurantaa vaativia toimeenpanon osia.” Teemoittain relevantteja riskejä on toki hahmoteltu mm. kuvassa s. 134, mutta niitä ei avata lainkaan. Kuntien riskianalyysi tulisi toteuttaa huolellisesti yhdessä kuntien kanssa ja myös kommunikoidaan asianosaisten kanssa riittävän perusteellisesti ennen lain toimeenpanoa, jotta mahdolliset riskit voidaan ennakoida eri tasoilla ja riittävällä pietetillä.

4.2.3.1 Vaikutukset kuntien toimintaan (sekä 4.1.1)

TE-palvelujen siirtoa koskevan lainsäädännön tulee mahdollistaa ja tukea erilaisia järjestämiskäytäntöjä, jotka soveltuvat Uudenmaan erikokoisten ja erilaisten kuntien tarpeisiin. Uudistus on voitava toteuttaa paikalliset ja alueelliset tarpeet ja lähtökohdat huomioon ottaen joustavasti. Siksi mitään hallinnollista toteutusvaihtoehtoa ei tule valmistelussa eikä lopullisessa hallituksen esityksessä rajata kategorisesti pois, vaan päätösvalta yhteistyön organisatorisesta muodosta tulisi jättää kuntien päätettäväksi. Uudistuksen tulisi mahdollistaa esimerkiksi kuntien välinen sopiminen ja hallinnollisesti kevyemmät vaihtoehdot, joilla myös vastataan paremmin uudistukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Lisäksi Uudenmaan liitto korostaa seikkaa, että järjestämisvastuulliselle taholle asetettavat kriteerit takaavat, että työnhakijan palveluiden saatavuus turvataan myös ruotsin kielellä.

4.2.3.4 Vaikutukset julkisen työvoima- ja yrityspalvelun henkilöstöön

Voimaanpano lakiehdotuksen 6 § määrittää henkilöstön siirron tapahtuvan liikkeen luovutuksena, jolloin TE-toimiston työntekijät siirtyisivät ”vanhoina” työntekijöinä ja heidän sen hetkiset työsopimuksensa etuineen säilyisivät ennallaan työehtosopimuskauden loppuun asti. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntien työntekijöiden työehtosopimuksen piiriin.

Uudenmaan liitto korostaa, että TE-palvelujen siirrosta on kyse mittavasta reformista, jonka tavoitteena on tuoda palveluiden järjestämiseen paikallista joustavuutta ja tehokkaampia uusia toimintatapoja. Uudistuksen tavoitteena tulee olla se, että sen myötä työllisyyskehitystä ja toimintatapoja voidaan kokonaisuutena uudistaa.

Henkilöstön siirtyessä on pidettävä huolta, että edellä mainitut organisaatiomuutoksen mahdollisuudet tulee hyödyntää ja henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta samalla on mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta. Kunnille tulee taata kaikki mahdollinen vapaus toteuttaa työvoimapalvelut tehokkaimmalla mahdollisella tavalla henkilöstöressurssien osalta.

Siirtyvän henkilöstön määrää ei ole myöskään selkeästi hallituksen esityksessä kerrottu, eikä ole myöskään kerrottu, että tuleeko henkilöstön määräänkin joku poikkileikkausajankohta, jonka mukaan siirtyvän henkilöstön määrä määritellään.

Uudenmaan liitto haluaa korostaa ELY-keskusten, TE-toimistojen ja kuntien velvollisuutta yhteistyöhön jo ennen 1.12.2024. Esitämme siten lakiin kirjattavaksi pykälää velvollisuudesta yhteistyöhön, joka astuisi voimaan jo 1.4.2023. Tällä tavalla siirto sujuisi mahdollisimman sujuvasti, sillä erityisesti henkilöstön ja palveluprosessien kannalta on tärkeää keskustella avoimesti mahdollisimman sujuvista työnteontavoista ja myös harmonisoida työtä jo ennen siirtymistä.

4.2.8 Tiedonhallinnan muutokset

Valtion on varmistettava, että kaikki uudistukseen liittyvät tietojärjestelmähankkeet valmistellaan läpinäkyvästi ja tietojärjestelmät ovat kuntien käytössä jo hyvissä ajoin ennen siirtymää. Palvelujen siirto ei voi onnistua ilman, että asiakastieto siirtyy palveluiden järjestäjien ja tuottajien välillä, jotta asiakasdataa voidaan käyttää tietojohtamisen ja palveluohjauksen tarpeisiin.

HE luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot:

Uudenmaan liitto ei halua ottaa kantaa itse malleihin, mutta haluaisimme nostaa rinnalle esiin myös mahdollisuutta hallinnollisesti kevyempään sopimukselliseen malliin, jolloin hallinnollisten rakenteiden rakentaminen pidettäisiin minimissään.

HE luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely:

Ehdotuksessa esitetään kumottavaksi VN:n asetus julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, ja se korvattaisiin uudella asetuksella. Uudella asetuksella täsmennettäisiin mm. valtion ja kuntien yhteisen neuvottelukunnan kokoonpanoa siten, että siellä olisi kuntien lisäksi edustus mm. Kuntaliitosta ja maakuntien liitoista. Uudenmaan liitto painottaa, että neuvottelukunnan ja sen monialaisen tuen yhteistyömallin jaoston kokoonpanossa tulee monipuolisesti varmistaa Suomen suurimman työssäkäyntialueen eli Uudenmaan kuntien monipuolinen kokemus ja asiantuntemus. Neuvottelukunnasta ja sen jaostosta ei myöskään saa muodostua muodollista elintä, vaan sillä tulee aidosti olla mandaatti käydä vuoropuhelua, seurata sekä mahdollisuus vaikuttaa uudistuksen toimeenpanoon.

HE luku 10 Toimeenpano ja seuranta:

Luvussa todetaan oikein, että virastojen palvelukyvyyn säilyminen muutoksen aikana on tärkeää, ja että (valtion sekä kuntien) viranomaisten on kyettävä huolehtimaan toiminnan kannalta riittävästä resursseista ja osaamisen ylläpidosta. Huomio keskittyy kuitenkin luvussa pääosin valtion oman hallinnon kykyyn selvittää muutoksesta. Suurimmat muutospaineet TE-uudistuksesta aiheutuvat kuitenkin kunnille. Esimerkiksi Uudellamaalla uudistus merkitsee joidenkin arvioiden mukaan jopa 1.700 henkilötyövuoden siirtymistä liikkeen luovutuksena valtiolta kuntiin. Kuntakokeilussa on kuitenkin jo havaittu, että murrosvaiheessa merkittäväkin osa valtion henkilöstöstä siirtyy kunnan sijasta muille työmarkkinoille, jolloin kunnan tehtäväksi jää löytää nopeasti tekijät avoimilta markkinoilta. Myös ”vanhoina työntekijöinä” tulevien perehdytys vie huomattavasti aikaa ja resursseja kunnilta. Uudenmaan liitto huomauttaa, että näitä henkilöstön siirtymävaiheen kustannuksia ei kuitenkaan uudistuksessa huomioida lainkaan, vaan ne jäävät kuntien itse kustannettavaksi.

HE luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys:

TE-uudistuksen lakipakettiin linkittyä lukuisia lakeja, joiden on tarkoitus astua voimaan aiemmin, suurelta osin 2023 alusta (KOTO-laki, palkkatuki, kuntouttava työtoiminta, ulkomaalaislaki jne.). Kyseiset muutokset on huolellisesti sovitettava yhteen, jotta työvoimaviranomaisten toimintakyky säilyy muutoksessa optimaalisena.

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

10 § Työnhakijan työssäkäyntialue on määritelty ulottuvan 80 kilometrin etäisyydelle tosiasiallisesta asuinpaikasta. Tässä tarvitaan kuitenkin joustoa, esimerkiksi Uudenmaan toiminnallinen ja liikenteellinen työssäkäyntialue on tätä merkittävästi laajempi, yltäen myös maakunnan rajojen ylitse. Kilometrimäärän rinnalla on oltava tarveharkintaa ja joustoa, liikenneväylät ja joukkoliikenne ohjaavat ihmisten liikkumista.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- *edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille*
- *mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille*
- *työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapolun kriteeriin voimaannpanolaissa)*
- *palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys*

Momenteissa 1–3 § määritellään työllisyysalueiden koko ja malli. Työllistämisalueella työikäisen väestön määrä tulee olla vähintään 20.000 henkilöä ja poikkeusluvalla 17.000 henkilöä, työllisyysalueen tulee olla myös yhtenäistä työssäkäyntialuetta. Työssäkäyntialueiden määrittelyyn on käytetty Tilastokeskuksen tekemää jakoa. Lakiehdotus voi aiheuttaa tulkintavaikeuksia, sillä Tilastokeskuksen työssäkäyntialueisiin perustuen pelkästään Helsingin työssäkäyntialueeseen kuuluu Raaseporia ja Hankoa lukuun ottamatta kaikki Uudenmaan kunnat, sekä Hausjärvi ja Riihimäki maakunnan ulkopuolelta. Tuleekin ottaa huomioon se riski, että pirstaloituvatko Uudenmaan alueen palvelut liian pieniin osiin. Jos lakia tulkitaan pienimmän alueen mukaan, voisi

Pykälässä 6 todetaan velvollisuus tarjota palveluita yli työllisyysaluerajojen. On hyvä, että työllisyysalueiden yli voidaan hankkia yhteisiä palveluita ja asiakkailta on myös mahdollisuus osallistua muiden työllisyysalueiden palveluihin. Työllisyysalueista huolimatta Uusimaa on pitkälti yhteistä työssäkäyntialuetta, jolloin asiakkaat todennäköisesti käyttäisivät palveluita myös työllisyysaluerajojen yli. Tämä mahdollisuus laajentaa palveluvalikoimaa hyvin. Tilanne ei kuitenkaan missään tapauksessa saa johtaa siihen, että esimerkiksi Uudenmaan kuntien palveluita hyödynnettäisiin massiivisesti tiettyjen, yleensä suurempien kuntien ja kaupunkien palveluita kohtuuttomasti rasittaen. Toisaalta palveluiden tarjoamisessa yli TE-alueiden on myös riskinä se, että tieto eri palveluista ei kulje työllisyysalueilta toiseen, jolloin tieto ei myöskään kulje asiakkaille. Tai lähekkäiset työllisyysalueet hankkivat samanlaisia palveluita, vaikka ne olisi voitu hankkia yhteisesti. Voi olla myös haluttomuutta ohjata asiakkaita muiden työllisyysalueiden palveluihin, sillä henkilöasiakkaan oma työllisyysalue kuitenkin kustantaisi palvelun käytön. Olisikin tärkeää perustella palvelujen tarjoamista oman työllisyysalueen ulkopuolella tarkemmin kuin vain pitkäaikainen asuminen ja oleskelu.

Edelleen, 6 §:ssä esitetään, että työnantajalle olisi tarjottava työvoimapalveluita tämän koti- tai toimipaikasta riippumatta. Toisin kuin henkilöasiakkaiden kohdalla, esityksessä ei mainita mahdollisuudesta laskuttaa näiden palveluiden kustannuksia työnantajan kotikunnalta. Ottaen huomioon Uudenmaan erityisasema Suomen elinkeinotoiminnan ja kasvun promoottorina esitys tuntuu kohtuuttomalta. Kunnilla tulisi olla mahdollisuus hakea korvausta muiden, kuin oman alueen yrityksille tarjotuista palveluista.

8 §. Palvelujen kieli: Kaikessa resurssien kohdentamisessa on otettava paremmin huomioon Uudenmaan vieraskielisten asiakkaiden suuri määrä sekä osuus työvoimasta ja sen vaatima merkittävästi korkeampi palveluresurssi ja tulkkien käyttö. Tästä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset tehtävien hoitoon ovat merkittävät, eikä hallituksen esitys riitä kattamaan tästä aiheutuvia kustannuksia. Esityksessä vieraskielisten muita suurempi palvelutarve on tarkoitus korvata kunnille 30M€:n vuotuisella kompensatiolla. Esitetty kompensatio on Uudenmaan vieraskielisten määrä huomioon ottaen liian pieni, eikä huomioi vieraskielisten osuuden jatkuvaa kasvua Uudenmaan työvoimasta. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä vieraskielisten työnhakijoiden suomen tai/ja ruotsin kielen kielitaitokoulutuksen lisäämistä, jotta heidän työllistymismahdollisuutensa paranisivat. Riittävän kielitaidon osaaminen korostuu erityisesti niillä aloilla, joissa työvoimasta on pulaa kuten sosiaali- ja terveydenhuollon sektorilla.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- *valtakunnalliset tavoitteet*
- *työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät*
- *alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut*

Uudenmaan liitto korostaa, että valtion asettamat valtakunnalliset tavoitteet, sekä valtion ohjaus ja valvonta ei saa muodostua kunnille liian raskaaksi, rajoittavaksi ja byrokraattiseksi – kunnilla tulee säilyä viime kädessä itsehallinto-oikeus työvoima- ja elinkeinopalveluiden toteuttamisesta huomioiden palveluiden tasapuolisuus, yhdenmukaisuus ja puolueettomuus.

3§ Työllisyyden edistämisen neuvottelukunnasta ei saa muodostua muodollista elintä, vaan sillä tulee aidosti olla mandaatti käydä vuoropuhelua, seurata sekä mahdollisuus vaikuttaa uudistuksen toimeenpanoon. Kokoonpanossa tulee monipuolisesti varmistaa Suomen suurimman työssäkäyntialueen eli Uudenmaan kuntien monipuolinen kokemus ja asiantuntemus. Valtakunnallisen neuvottelukunnan lisäksi Uudenmaan liitto esittää, että suurilla työssäkäyntialueilla olevien työllisyysalueiden yhteistyö tulee turvata esimerkiksi omalla neuvottelukunnalla ja tähän tulee turvata riittävät valtion resurssit.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että Pohjoismaisen mallin osalta lainsäädäntöön liittyy ongelmakohtia, jotka tulisi korjata eduskuntakäsittelyvaiheessa. Palvelumalli saattaa joissakin tapauksissa olla kaavamainen ja jäykkä ja estää resurssien kohdentamisen asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita palvelevasti. Siinä ei ole esimerkiksi huomioitu erityistilanteita, kuten mm. sitä, että esimerkiksi vastavalmistuneella, jolla menee keskimäärin kolme kuukautta työpaikan saamisen, tulisi kolmen kuukauden aikana olla yhteensä seitsemän tapaamista. Tämä tuntuu paljolta tilanteesta, jossa henkilöresursseista on pula. Valtion uudistukseen suunnitellut henkilöstö- ja muut resurssit eivät tule riittämään lain mukaisen palvelun toimeenpanoon, mikä aiheuttaa kunnille kustannuspaineita.

Erityisen haastavia Uudenmaan kuntien kannalta ovat 5 ja 6 §:ssä (alkuhaastattelut ja työnhakukeskustelujen ym. järjestäminen) mainituille tehtäville asetetut aikataulut. Työvoimaviranomaisen tulisi esimerkiksi järjestää 5 § mukaan työnhakijan alkukeskustelu viiden arkipäivän kuluessa työhaun alkamisesta tai velvoite järjestää työttömälle työnhakijalle viisi täydentävää työnhakukeskustelua kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta 6§ mukaan. Näin tiukasti aikarajoitetut velvollisuudet järjestää palvelut haittaisivat palvelujen järjestämistä käytännössä ja tekisivät toiminnasta hyvin kankeaa ja johtaisivat huomion kiinnittymiseen työllistymisen sijaan määräaikojen noudattamiseen. Lisäksi Uudenmaan osalta toiminnan volyymit ovat suurelta osin niin suuria, että esitettyjä, hyvin tiukkoja määräaikoja olisi vaikea noudattaa parhaalla tahdollakaan. Määräaikoja tulisi joustavoittaa joko niitä pidentämällä tai luomalle asteikkoja, joissa otettaisiin huomioon eri työssäkäyntialueiden volyymit.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että uudistuksen vaatimat tietojärjestelmät ja niitä koskeva lainsäädäntö on vielä pahasti kesken. Myös mallin muita tavoitteita (esim. työnhakijan kasvokkainen haastattelu) tulee olemaan vaikea saavuttaa. Etäisyys lähimpään työvoimaviranomaiseen TE-alueella voi olla pitkä, ja lyhyemminkin etäisyyksin yhteydet joukkoliikenteen voimin huonot. Työnhakijatapaamisia tulee voida toteuttaa myös etäyhteyksin.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Lakiehdotuksessa työvoimapalveluiden järjestämisestä 5 luvun 1–2 § säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta. Lakiehdotus ei sisällä juurikaan eroa nykyiseen, selkeästi tehottomaan työnvälitysmalliin. Olisikin hyvä pohtia mahdollisia vaihtoehtoja TE-toimistojen työnvälitykseen. Tällä hetkellä suurin osa työpaikoista täytetään ohi TE-toimistojen tarjoaman työnvälityksen. Pelkästään vuonna 2021 te-palvelut.fi-sivustolla hieman yli miljoona

avointa työpaikkaa, joista tehtiin 163.000 työtarjousta. Näistä miljoonasta työpaikasta 8.000 täytettiin työtarjouksella, eli alle 1 %. 28.000 kuntakokeilun ja TE-toimiston asiakasta työllistyi avoimeen työpaikkaan. Tämä tarkoittaa, että avoimiin työpaikkoihin työllistyi alle 3 % työnhakija-asiakkaista. On siksi epäselvää, ovatko julkaistut työpaikat oikeasti avoimia ja miten työnhakija-asiakkaiden pääsyä työmarkkinoilla avoimiin työpaikkoihin voitaisiin edistää. Nykyinen työtarjousten tekemisen malli ei tähän tarpeeseen vastaa, eikä hallituksen esitys tarjoa tähän myöskään mitään uutta ratkaisua.

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

-

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Hallituksen esityksen mukaan kunnilla, kuntayhtymillä ja niiden määräysvallassa olevilla yhteisöillä ei olisi enää mahdollista saada palkkatukea. Tästä ei kuitenkaan ole mainintaa uudessa palkkatukilain muutosesityksessä, eikä tässä lakiehdotuksessa.

Palkkatuen myöntäminen kunnille on ollut hyvin käytetty palvelu ja tarpeellinen myös kunnille itselleen. Vuonna 2021 n. 30 % palkkatuetusta työstä tehtiin kuntien palveluksessa ja kunnat ja kuntayhtymät tarjosivat palkkatuettua työtä n. 10.000 henkilölle samana vuonna. Hallituksen esityksessä ollaan epäämässä palkkatuki kunnilta, kuntayhtymiltä ja niiden määräysvallassa olevilta yhteisöiltä. Tälle ei esitetä suoraan mitään korvaavaa menettelyä, vaan todetaan, että lausuntokierroksen aikana pyritään sellainen löytämään. Tämä johtaa siihen, että kunnat joutuvat tällä välin etsimään näille työpaikat muualta, vaikka niillä olisi myös itsellä tarvetta lisäkäsille. Uudenmaan liitto kyseenalaistaa, onko palkkatuelle tarvetta etsiä vaihtoehtoa, jos se on sellaisenaan toimiva.

Hallituksen esityksessä esitetään myös palkkatukiaikojen lyhentämistä aiemmasta 6, 12 tai 24 kuukaudesta, 5 tai 10 kuukauteen. Tämä koskisi myös 100 % palkkatuella palkattuja henkilöitä, sekä vamman tai sairauden perusteella palkkatukea saavia. Erityisesti vamman tai sairauden perusteella myönnetyn palkkatuen jatkuminen yli 10 kuukautta olisi perusteltua.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämiselvoitteesta.

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Hallituksen esityksen mukaan työllisyysalueilla olisi pakollista käyttää tietyissä asioissa valtion yhteistä järjestelmää, mutta kunnilla on myös mahdollisuus käyttää tämän lisäksi kuntien omia järjestelmiä. Hallitusesityksessä esitellyn tutkimuksen perusteella kunnilla ei ole omien tietojärjestelmien luomiseen kuitenkaan paljoa intoa. Tavoitteena lienee silti on, että voitaisiin käyttää pääasiassa yhteistä järjestelmää, jota ei tarvitsisi työllisyysalueiden omilla järjestelmillä täydentää. Useiden järjestelmien päällekkäinen käyttö kangistaa palveluprosessia, erityisesti jos järjestelmät eivät kommunikoi keskenään ja tietoa pitää toistaa eri järjestelmiin. Tämä vaikeuttaa myös asiakkaiden tietojen siirtämistä työllisyysalueelta toiselle, jos henkilöasiakas esimerkiksi muuttaa, hakeutuu toisen työllisyysalueen palveluun tai yritysasiakas etsii työntekijöitä oman työllisyysalueensa ulkopuolelta. Lain perustelutekstissä ei nyt käy ilmi, onko olemassa olevat kuntien käyttämät järjestelmät otettu lain valmistelussa huomioon, vai onko tarkoitus, että kunnat hankkisivat täysin uudet tietojärjestelmät?

Asiakastietojen käsittelyä varten on tärkeää varmistaa, että kaikilla osapuolilla on tasapuolinen pääsy asiakastietojärjestelmiin. Tulisikin varmistaa, että hyvinvointialueilla, työllisyysalueilla ja kunnilla on pääsy tasapuolisesti asiakastietoihin ja oikeus käsitellä niitä asiakkaiden asioita hoitaessa. Tämä on erityisen tärkeää terveystietojen vaihdossa, sillä nykyisellään lakiehdotus mahdollistaa terveystietojen vaihdon vain monialaisen yhteistyöpalvelun (TYP) asiakkaille, terveystietoja kuitenkin tarvitaan muistakin asiakkaista, esimerkiksi jos asiakas on sairaalomalalla, eikä hae töitä, asiakkaan terveystilanne vaikuttaa tarjottaviin työpaikkoihin.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että uudistuksen vaatimat tietojärjestelmät ja niitä koskeva lainsäädäntö on vielä pahasti kesken. Asiakasdatan katkoton liikkuvuus kuntien ja valtion välillä on varmistettava, ja järjestelmät on oltava kuntien käytössä jo ennen tehtävien siirtymää kunnille.

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset:

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

Uudenmaan liitto huomauttaa, että myös KEHA:an ja ELY-keskuksiin siirtyviä tai jääviä tehtäviä ja niiden kustannustehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tulisi arvioida kriittisesti, ja tavoitteena tulisi olla kustannussäästöjen saavuttaminen. Esimerkiksi KEHA-keskuksella ei ole entuudestaan kokemusta palveluiden järjestämisestä henkilöasiakkaille (mm. nyt sille siirrettäväksi ehdotettu tehtävä nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen toteuttamisessa), ja nyt viraston rooli on muuttumassa radikaalisti. Tulisi myös avata ja perustella tarkemmin valtiolle jäävien palveluiden rahoituksen tarvetta, sillä tällä hetkellä 25 % rahoituksesta olisi jäämässä valtiolle jäävien tehtävien rahoitukseen.

Jotta tulevien työvoimaviranomaisten ja kuntien on mahdollista valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulisi myös kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja velvoite jakaa kaikki relevantti tieto kunnille siirtyvistä vastuista, toimintatavoista, hankintamenettelyistä jne.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että HE:stä ei selkeästi käy ilmi siirtyvät ja valtiolle jäävät tehtävät, eikä konkreettinen henkilöstömäärä, sillä esityksen eri kohdissa on siirtävistä henkilöstöstä eri lukuja. Siirtävistä tehtävistä on annettu erillinen dokumentti jo aiemmin, mutta nämä pitäisi saada selkeämmin esitykseen.

Momentissa 3 todetaan, että ELY-keskusten tehtävä on lisäksi seurata ja ennakoida työelämän koulutus- ja osaamistarpeita työllisyyden edistämiseksi. Tässä keskeistä on saumaton yhteistyö maakuntien liittojen kanssa, joilla aluekehittämislain 17 § mukainen tehtävä on seurata ja ennakoida aluekehitystä sekä toimintaympäristön ja osaamistarpeiden muutoksia.

5. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa.

6. Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- *kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?*
- *kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)*
- *kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus*

7. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

7-8. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku sekä voimaantulo;

9. Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

10. Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- *kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli*
- *eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta*

- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

11. Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

Kansainvälisen osaavan työvoiman saatavuus on Suomelle ja erityisesti Uudenmaan kaltaiselle veturimaakunnalle menestymisen edellytys. Suomi on kuitenkin kv-osaajien maahanmuuttovirtojen katveessa, ja tässä kisaamme muiden maiden, emme maakuntien kesken. Uudenmaan yrityksistä merkittävä osa harjoittaa kansainvälistä kauppaa.

Uudenmaan liitto kiirehtii työlupakäytännön uudistamista siten, että työlupa saadaan nopeasti jopa kahdessa viikossa. Työvoimapula on jo muutenkin noussut erittäin merkittäväksi ongelmaksi, ja on varmistettava, että viranomaisten hallintomenettelyt eivät entisestään estä tai hidasta jo työpaikan saaneita henkilöitä työllistymästä. Nykyisen kaltainen saatavuusharkinta ei ole enää tätä päivää, ja myös työsuojelupiirin toimintaa tulee uudistaa. Saatavuusharkintaa ei tule käyttää työsuhteen ehtojen valvontaan, vaan tämä työ on organisoitava työsuojelun tehtäväksi ja vaatii toisenlaisia käytänteitä kuin työlupien saamisen pitkittämistä.

12. Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Nykyiset ELY- ja KEHA-tehtävät siirtyisivät kunnille. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

13. Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annetun lain muuttamisesta

Lain perusteluissa todetaan, että ELY-keskusten tarjoamien yritysten kehittämispalveluiden ja –tukien sisältö ja toteuttamistapa säilyy ennallaan, mutta myöntäminen olisi harkinnanvaraista. Maininta siitä, että kehittämispalveluissa pyrittäisiin yhdenmukaistamaan avustusten myöntämisen kriteereitä, on tarpeen. Lisäksi Uudenmaan liitto esittää momenttiin 8 täydennystä siltä osin, että palveluiden tarjoamisessa kiinnitetään huomiota tukien kansalliseen tasapuolisuuteen ja soveltamiseen, mutta myös tasapuoliseen resursointiin suhteessa kunkin ELY-keskusalueen yrityskantaan. Yritysten kilpailun näkökulmasta ei ole tasapuolista, että jonkin ELY-keskusalueen yritysrahoitus loppuu kesken, kun toisella alueella pottia ei saada jaettua edes kenties löysemminkään kriteerein.

14. Laki palkkaturvalain muuttamisesta

Palkkaturvahakemus toimitettaisiin jatkossa TE/ELY-keskuksen sijasta kunnan viranomaiselle. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

15. Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta

Merimiesten palkkaturvahakemus toimitettaisiin jatkossa TE/ELY-keskuksen sijasta kunnan viranomaiselle. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

16. Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan Työkanava Oy-nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (242/2022) 4 §:n muuttamisesta siten, että työnhakijoiden osoittaminen Työkanava Oy:n palvelukseen siirtyisi TE-toimistoista kuntien viranomaisten tehtäväksi. Uudenmaan liitto huomauttaa, että hallituksen esityksessä ei ole kerrottu tarkemmin Työkanava Oy:n tarjoamien työpaikkojen määrää, jolloin Työkanava Oy:n vaikuttavuutta kohderyhmän työllistymiseen on vaikea määritellä. Työkanava Oy:n toiminnan vaarana on myös luoda varjotyömarkkinat, sillä palvelupolitus Työkanava Oy:stä avoimille työmarkkinoille on epäselvä. Tällä hetkellä Työkanava Oy:n toiminta on keskitetty Pohjanmaan TE-toimistoon. Ehdotuksessa ei kuitenkaan käy ilmi, miten käytännössä Työkanava Oy:n toiminta hajautetaan työllistämisalueille uudistuksen astuessa voimaan.

17. Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Lakiin tehtäisiin järjestämisvastuun muuttamisesta tehtävät muutokset. Lisäksi esityksessä koulutuksenjärjestäjällä olisi yhteistyövelvoite työvoimaviranomaisen kanssa, kun TE-toimiston ja ELY-keskuksen kanssa aiemmin edellytettiin "yhteistyötä" työvoimakokouksen tarjontaa suunniteltaessa. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

18. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksen mukaan lakia kuntouttavasta työtoiminnasta tultaisiin muuttamaan ja tehtävät kuntouttavasta työtoiminnasta siirtyisivät TE-toimistoilta kuntien viranomaisille. Uudenmaan liitto korostaa kuntien viranomaistehtävien saumatonta yhteistyötä, mutta myös yhteisiä kannusteita tulevien hyvinvointialueiden kanssa kuntouttavassa työtoiminnassa. On keskeistä, että kuntien lisäksi myös hyvinvointialueille asetetaan kuntien tavoin veloitteet ja kannusteet kuntouttavan työtoiminnan hoitamiseen. Lisäksi on mahdollistettava se, että kuntouttavassa työtoiminnassa voidaan tehdä myös

sellaista asiakastyötä ja työtä, josta voi saada ammatin, eli käytännössä "oikeita töitä". Myös kuntien mahdollisuus ostaa esimerkiksi valmennustaloilta palveluja on taattava, eikä jo olemassa olevia toimivia malleja pidä missään nimessä haaskata. Myöskään asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

Jouhevan yhteistyön takaamiseksi laissa pitäisi määritellä tarkemmin hyvinvointialueet velvoittavaksi osapuoleksi kuntouttavaan työtoimintaan liittyen. Tällä taattaisiin toimiva yhteistyö työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden välillä.

19. Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

Lakiin tehtäisiin TE-uudistuksennäkökulmasta vain välttämättömät muutokset. Samalla peruspäivärahan ja ansiopäivärahan menoon esitetään uutta rahoituslähdeä, kunnan rahoitusosuutta etuusmenoon. Kuntien ei kuitenkaan ole tarkoitus osallistua vuorottelukorvauksesta syntyvään etuusmenoon, vaan valtion rahoittaisi jatkossakin KELA:n maksaman korvauksen kokonaisuudessaan. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

20. Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että valtion tulisi uudistaa myös sosiaaliturvalainsäädäntöä siten, että kunnilla on aidot mahdollisuudet tulevana TE-palvelujen järjestäjinä vaikuttaa työllisyyden kehittämiseen.

21. Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;

22. Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

On varmistettava, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

23. Laki työsopimuslain muuttamisesta;

24. Laki merityösopimuslain muuttamisesta

TE-hallinnon tehtävät siirtyisivät kuntien työvoimaviranomaiselle. Uudenmaan liitto korostaa, että valtion tulee uudistaa työlainsäädäntöä siten, että kunnilla on aidot mahdollisuudet tulevana TE-palvelujen järjestäjinä vaikuttaa työllisyyden kehittämiseen.

25. Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;

26. Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta

Pitkäaikaistyöttömän ottamisessa määräaikaiseen työsuhteeseen ilmoituksen siitä, onko henkilö ollut yhtäjaksoisesti työtön edellisen 12 kuukauden ajan, antaisi TE-keskuksen sijasta kunnan työvoimaviranomainen. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

27. Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;

28. Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;

29. Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta

TE-toimistojen / ELY-keskusten tehtävät ja vastuut esitetään sellaisenaan siirtyvän kuntien työvoimaviranomaiselle. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että työnjako ja vastuut tulee olla selkeät, ja että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

31. Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;

32. Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;

33. Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;

34. Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;

35. Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;

36. Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta

Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

30. Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta toimisi valitusviranomaisena, jotka koskisivat työvoimaviranomaisen tekemää päätöstä. Palkkaturva-asioiden käsittely siirtyisi ELY-keskuksesta KEHA-keskukselle. Uudenmaan liitolla ei tähän huomautettavaa, mutta korostaa, että asiakkaan kannalta palveluun ei saa syntyä kohtuuttomia katkoksia, työnjako on selkeä eikä kunnille ylimääräisiä kustannuksia.

37. Laki tuloverolain muuttamisesta;

38. Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;

39. Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta

Voimaanpano-lakiehdotuksen 6 § määrittää henkilöstön siirron tapahtuvan liikkeen luovutuksena, jolloin TE-toimiston työntekijät siirtyisivät ”vanhoina” työntekijöinä ja heidän sen hetkiset työsopimukset etuineen säilyisivät ennallaan työehtosopimuskauden loppuun asti. Tämän jälkeen henkilöstö siirtyisi kuntien työntekijöiden työehtosopimuksen piiriin.

Liikkeen luovutuksessa on tärkeää korostaa uudistuksen tavoitetta työllisyydenhoidon ja toimintatapojen kokonaisuudistuksesta. On tärkeää, että henkilöstön työsuhteen jatkumisesta pidetään huolta, mutta samalla on mahdollistettava työtapojen, tehtävien ja organisaation muuttuminen aiemmasta. Kunnille tuleekin taata liikkeen luovutuksessa vapaus toteuttaa työvoimapalvelut tehokkaimmalla mahdollisella tavalla henkilöstöresurssien osalta.

Voimaanpanolain 7 § mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksessa uuden lainsäädännön voimaan tullessa vireillä olevat asiat siirtyvät työvoimaviranomaiselle eli kunnalle järjestämisvastuun siirtyessä. Lain 11 § perusteella julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun palveluun, tukeen, korvaukseen tai avustukseen, sovelletaan lainsäädännön voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, jos palvelu on alkanut tai tuki, korvaus tai avustus on myönnetty ennen uusien säännösten voimaantuloa. Lisäksi kunnan tulisi hoitaa tukien ja korvausten maksamiseen ja takaisinperintään liittyvät toimet lukuun ottamatta työllisyyspoliittista avustusta. Täten kunnilla olisi velvollisuus soveltaa myös vanhaa, voimassa olevaa lainsäädäntöä. Se luonnollisesti edellyttää, että kunnilla tulee olla kyky soveltaa ei vain uutta lainsäädäntöä, mutta myös vanhaa samanaikaisesti. Kyseessä on asia, johon tulee kiinnittää riittävästi huomiota jo varhaisessa vaiheessa.

Voimaanpanolain 8–9 § mukaan TE-keskusten toimitilojen hallinta ja niiden toimitiloja koskevat vuokrasopimukset sekä omaisuus siirtyvät työvoimaviranomaisen hallintaan. Tässäkin suhteessa aikataulu on kuitenkin kovin tiukka. Tarvittavat neuvottelut ja kunnalliset päätösprosessit voivat viedä huomattavasti aikaa. Lisäksi pääkaupunkiseudulla volyymit ovat suuret, mikä väistämättä hidastaa toimintaa. Kunnille on varattava nyt esitettyä enemmän aikaa toiminnan suunnitteluun ja valmisteluun.

Jotta tulevien työvoimaviranomaisten ja kuntien on mahdollista valmistautua muutokseen mahdollisimman ajoissa, lakiin tulisi myös kirjata ELY-keskusten ja TE-toimiston velvollisuus yhteistyöhön ja velvoite jakaa kaikki relevantti tieto esimerkiksi kunnille siirtyvistä vastuista, sopimuksista, toimintatavoista ja hankintamenettelyistä.

2. Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Hallituksen esityksessä laki työllistämistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta (TYP) mainitaan, että ”Monialaisen tuen asiakaskriteerejä muutettaisiin siten, että työttömien ohjaaminen työllistämistä edistävän monialaisen tuen asiakkaaksi olisi mahdollista työttömyyden kestosta riippumatta, kun työttömällä on monialaisen palvelun tarve”. Nykyisin minimikriteerinä on ollut työmarkkinatuen saaminen työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää; täyttänyt 25 vuotta ja ollut työttömänä yhtäjaksoisesti 12 kuukautta; alle 25-vuotias ja ollut työttömänä yhtäjaksoisesti 6 kuukautta. Asiakaskriteerin

muuttaminen pelkkään tarveperustaiseen harkintaan lisää TYPin asiakkuuksia ja tähän ei ole osoitettu lisäresurssia, sillä kompensatio tullaan tekemään poikkileikkaustilanteen vuoden 2022 mukaan, jolloin TYP asiakkuuskriteerit ovat tiukemmat.

Kriteeristön muuttamisen myötä erilaiset aktivointitoimenpiteet lisääntyvät nykyisestä, mutta tähän ei hallituksen esityksessä ole osoitettu erillistä lisäresurssia. Tämä myös lisää huolta hyvinvointi- ja työllisyysalueiden yhteistoiminnasta, sillä sote-palvelut ovat kiinteä osa monialaisen tuen yhteistoimintaa. Pelkona on palvelupolkujen mutkistuminen ja palveluiden saannin viivästyminen resurssipulan vuoksi.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että työllistämistä edistävän monialaisen yhteistoiminnan toimijoiksi ei ole määritelty kuntaa lainkaan. Kunta olisi tärkeää määritellä toimijaksi tiedon välityksen helpottamiseksi. Myös yleisesti on tärkeää lakiesityksessä taata se, että kunnissa työskentelevällä henkilöstöllä on pääsy yhteisiin asiakastietojärjestelmiin, myös TYP-toiminnan ulkopuolella.

Muut huomionne esityksestä

Uudenmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua uudistuksesta.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että sitkeästi pitkäaikaistyöttömien asiakkaiden palvelutarve on enemmänkin hyvinvointialueilla. Niille ei kuitenkaan ole asetettu vastaavia taloudellisia eikä lainsäädännöllisiä kannustimia kuin kunnille hoitaa alueensa työttömien sosiaali- ja työterveyspalveluita siten, että tämä kohderyhmä joko asteittain työllistyisi tai siirtyisi esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle.

Hallituksen esitys mahdollistaa työllisyysalueiden sopimusten muuttamisen. Esimerkiksi vastuukuntamallissa yhdellä kunnalla olisi ylin päätösvalta työllisyyspalveluiden tarjoamisesta. Uudenmaan liitto korostaa uudistuksessa pitkäjänteistä otetta myös poliittisella tasolla. Muutoin riskinä palveluiden muuttuminen on Suomen hallitus- tai kuntavaalikausittain, jolloin pitkäjänteisten palveluiden ja yhteistyön rakentaminen on lähes mahdotonta.

Lopuksi - TE-palveluiden uudistaminen on kansallisesti erittäin mittava prosessi, jossa tulisi hyödyntää kaikki aiemmin kootut opit ja kokemukset. Esimerkiksi jo Kasvupalvelu-uudistusta vauhditettiin aikanaan lukuisilla sinänsä hyödyllisillä piloteilla. Uudenmaan liitto ehdottaakin harkittavaksi, olisi tässä valmistelun yhteydessä vielä mahdollista toteuttaa joitain pilotteja, joilla haettaisiin uusia avauksia esimerkiksi PPP-malleista. Tähän voisi hyödyntää ELY-keskusten hankintapanoksia, ja niistä saatavia tuloksista voisi ammentaa syötteitä myös kokonaisuudistukseen.